

TARIMA MÜDAHALE ŞEKİLLERİ

1. Doğrudan Gelire Yönelik Müdahaleler
 - a. Fark ödeme sistemi (FÖS)
 - b. Doğrudan gelir ödemesi (DGÖ)
2. Fiyata Müdahale
 - a. Destekleme alımı
 - b. Müdahale alımı
3. Girdi Destekleri
4. Doğrudan Üretim Miktarına Müdahale- Üretim kotası
5. Dış Ticaret Politikalarına Müdahale
 - a. Değişken gümrük vergisi
 - b. Sabit oranlı gümrük vergisi
 - c. İthalat kotası
 - d. İhracat desteği

Doğrudan Gelire Yönelik Müdahaleler

Fark ödeme sistemi (FÖS)

- Üretilen tarımsal ürünün üretim düzeyine ve piyasada oluşan fiyatına müdahale etmeksizin, üretici maliyetine dayanarak hesaplanan bir hedef fiyatı ilke piyasa fiyatı arasındaki farkın devletçe üreticiye ödenmesi sistemidir.

Doğrudan Gelire Yönelik Müdahaleler .

Doğrudan gelir ödemesi (DGÖ)

- Üretimden bağımsız ve üretimi en düşük düzeyde etkileyen , yalnızca üretici gelirini artırmak amacıyla yapılmaktadır.DGÖ piyasayı bozucu etkisi olmadığından üretimi artırma amacı olmayan ülkelerde tercih edilmektedir.

Doğrudan Gelire Yönelik Müdahaleler

Doğrudan gelir ödemesi (DGÖ)

- DGÖ'nün özelliği üreticinin üretim kararından bağımsız olarak ödemenin yapılmasıdır. Üretse de üretmese de üreticiye ödenecek bir destektir. Bu nedenle DGÖ'nin üretim tüketim ve ticaret e etkisinin olmadığı ve ekonomide bir refah kaybına yol açmadığı kabul edilir. Devletin bütçesinden çiftçiye aktarılan bir kaynak olarak değerlendirilir.

Fiyata Müdahale

Destekleme alımı

- Destekleme alımları, devletin bir kuruluşu bu işle görevlendirmesi ve kendi adına alım yapmasını istemesi şeklinde bir müdahaledir. Ürün piyasasına aynı zamanda destekleme kuruluşunun da alıcı olarak girmesi ile piyasadaki talep artırılmaktadır.

Fiyata Müdahale

Müdahale alımı

- Müdahale alımında, alım fiyatları alım kararlarını veren otorite tarafından belirlenmektedir. Ancak bu sistemin uygulanması halinde alımlar piyasa fiyatlarının belirlenen düzeyin altında olduğu sürece devam etmektedir. Müdahale alımı piyasadaki darboğaz ile yani fiyatların belirlenen fiyatın altına düşmesi ile başlar ve fiyatlar yükseldiğinde müdahale alımına son verilir. Burada üretim fazlalarının piyasadan çekilerek üreticinin korunması amaçlanmaktadır. Bu tür uygulama AB Ortak Tarım Politikasında örneklerini bulmaktadır.

Girdi Destekleri

- Üretim maliyetini düşürmek için girdi desteği verilir. Bu destekler gübre, tarım ilacı, makine, sulama, elektrik, tarım sigortası prim desteği şeklinde olur. Genelde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde uygulanır. Girdi destekleri tarımda girdi kullanımını teşvik ederken girdi sağlayan sanayinin de üretimini ve karlılığını olumlu etkiler.

Doğrudan Üretim Miktarına Müdahale

-Üretim kotası

- Üretim kotası tarım ürünlerinde arz fazlası ile büyüyen stokları engellemek için üretimi kısıtlayıcı bir uygulamadır. Bu sistemde üretim üretici ve bölge bazında kısıtlanmaktadır. AB’de süt ve şekerde uygulamıştır. Benzer uygulama Türkiye’de 1998 de şeker üretiminde başlamış ve daha sonra da tütünde uygulanmaktadır.

Dış Ticaret Politikalarına Müdahale

Değişken gümrük vergisi

- Bu sistemde ülkede bir pazara giriş fiyatı belirlenir ki bu fiyat dünya fiyatlarının üzerindedir. Dünya fiyatı ile pazara giriş fiyatı arasındaki fark kadar ithalat vergisi alınır. Değişken olması dünya fiyatlarına göre alınacak verginin değişmesinden kaynaklanmakta olup dünya fiyatlarındaki dalgalanmadan iç piyasaya etkin bir koruma sağlamaktadır. Arz ve talebi doğrudan etkileyen bir sistemdir.

Dış Ticaret Politikalarına Müdahale

Sabit oranlı Değişken gümrük vergisi

- Ülkede her bir ürün için ithalatta uygulanacak gümrük vergisi oranı belirlenir. İthal edilecek ürünün fiyatına (dünya fiyatı) belirlenen oranda gümrük vergisi (GV) eklenerek ürün ithalatı gerçekleştirilir. Bu sistem ile yerli üreticinin korunması ve ucuza ülkeye ürün girişinin engellenmesi amaçlanır. Türkiye’de 1999 dan sonra uygulanan tarım reformu kapsamında korumanın ağırlıklı olarak GV’ ne dayanması nedeniyle özellikle hububat, şeker ve hayvansal ürünlerde yüksek oranlı GV uygulanmaktadır.

Dış Ticaret Politikalarına Müdahale

İthalat kotası

- İthalat kotası da yerli üretimi korumak ve ithal edilecek ucuz üründen iç piyasayı korumak amacıyla uygulanır. Bu sistemde ithal edilecek ürün miktarına sınırlama getirilir. Bu belirlenen miktar ülkenin ithalat yoluyla talebinin belirli bir kısmını sağlamak için belirlediği ürün miktarıdır. İthalat kotası uygulamasında, kota miktarı kadar ürün indirimli veya sıfır GV ile ithal edilir, kotayı aşan ithalatta normal GV uygulanabilir. Bazen de kota üzerinde ürünün ithal edilmesi yasaklanabilir.

Dış Ticaret Politikalarına Müdahale

İhracat desteği

- Ülkede arz fazlası varsa yurt içi piyasa fiyatlarının düşürülmemesi için bu arz fazlasının ihraç edilmesi gerekir. Ülke fiyatları dünya fiyatlarının üzerindeyse bu fiyatlardan dünyaya ürün ihraç etmek mümkün olmayacaktır. Ülke ihracatçısına dünya fiyatı ile rekabet edebilmesine destek olmak için verilen bir destektir. Bu ödenti ton başına yapılacak sabit bir miktar da olabilir veya dünya fiyatına göre değişen bir miktar da olabilir. Amaç ülkedeki süteim fazlasının dünya piyasalarına aktarılarak ülkede fiyatların düşmesini engellemek ve ihracatı artırmaktır. AB ihracat desteğini 1995 öncesinde yoğun şekilde kullanmış daha sonra azaltmış olsa da devam etmiştir.
-